PLÁN HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE FULIANKA

Január 2007

PREDHOVOR

Toto je návrh plánu rozvoja obce Fulianka, pri zohľadnení jej histórie, geografickej polohy aj súčasného stavu. Predpokladom pre jej napísanie boli konzultácie s obyvateľmi obce, štúdium kroniky obce a príslušnej odbornej literatúry.

Celý dokument je rozdelený do troch celkov: opis súčasného stavu, analýza a návrhy riešení rozvoja obce. V opise je hodnotený historický vývoj, prínos tradícií a kultúry v regióne, v ktorom obec leží. Na jeho základe boli analyzované jednotlivé problematické sféry a navrhnuté ich možné riešenie. Pri analýze sú zároveň zohľadnené legislatívne zákony SR a podmienky finančnej podpory Európskej únie.

V poslednej časti sú predložené rozvojové projekty, ktoré by mali prispieť k rýchlejšiemu rozvoju obce. Tieto projekty sa zaoberajú rozvojom miestnej infraštruktúry obce a jej estetizáciou, naznačujú trendy rozvoja v oblasti cestovného ruchu a podnikateľskej sféry.

Obsah

Zoznam skratiek 4
Zoznam príloh, tabuliek a grafov 7
Zoznam príloh 7
Zoznam tabuliek 7
Zoznam grafov 7
Úvod 8
1. Zá kladná charakteristika a sociálno – ekonomická analýza rozvoja obce 9
1.1. Zemepisná poloha obce 9
1.2. Historický vývoj obce 9
1.3. Obyvateľstvo 10
1.4. Zdravotné a sociálne služby 12
1.5. Stavebníctvo a bytová výstavba – architektúra obce 12
1.6. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka 13
1.6.1. Analýza poľnohospodárstva a lesníctva 13
1.6.2. Rozvoj vidieka 14
1.7. Analýza stavu životného prostredia 14
1.7.1. Vodovodná a kanalizačná sieť 14
1.7.2. Odpadové hospodárstvo 15
1.7.3. Dopravná infraštruktúra obce 15
1.7.4. Energetika 15
1.7.5. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra 16
2. Strategická vízia 17
2.1. Rozvoj dopravy 17
2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry 18
2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie 18
2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry 19
3. Legislatívne podmienky pre rozvoj obcí 20
3.1. Legislatíva VÚC 20
3.2. Oblasť podporných programov pre rozvoj regiónov 22
3.3. Legislatívne opatrenia pre oblasť cestovného ruchu 24
4. Cestovný ruch 27
4.1. Turistická a športová infraštruktúra 27
4.2. Celoročné aktivity 28
4.3. Zimné obdobie 30
4.4. Letné obdobie 31
4.5. Osveta, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi rozvoja cestovného ruchu. 33
4.6. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb cestovného ruchu a skvalitniť informačný a orientačný systém. 33
4.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce. 34
5. Podpora a rozvoj podnikania 35
5.1. Obecná štruktúra a efektívne umiestňovanie existujúcich nezamestnaných na trhu práce. 35
5.2. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry, inžinierskych a telekomunikačných sietí. 36
5.3. Posilňovanie sociálnej oblasti 36
6. SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia) 38

7. Finančné zdroje na realizáciu rozvoja obce 41
7.1. Predvstupové nástroje pomoci EÚ (PHARE, ISPA, SAPARD) 41
7.2. Štrukturálne fondy EÚ (Kohézny fond) 42
8. Výber rozhodujúcich projektov rozvoja obce 45
8.1. Rozvojový projekt – Prepojenie vodovodu 45
8.2. Rozvojový projekt – Rekonštrukcia Obecného úradu 46
8.3. Výstavba polyfunkčného ihriska a oddychovej zóny 47
Záver 48
Bibliografia 49

Zoznam skratiek

AICES – Asociácia informačných centier Slovenska

a.s. – akciová spoločnosť

ARVI – Agentúra pre rozvoj vidieka

BIC – Podnikateľské a inovačné centrá

CR – cestovný ruch

č. – číslo

DN – svetlosť potrubia

DSL – (Digital Subscriber Line) – digitálna účastnícka prípojka

EAGGF – Európsky poľnohospodársky a usmerňovací a záručný fond

EQUAL – fond podporujúci transnacionálnu spoluprácu na presadzovanie nových prostriedkov boja so všetkými formami diskriminácie a nerovnoprávnosti v oblasti trhu práce

ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja

ES – Európske spoločenstvo

ESF – Európsky sociálny fond

EÚ – Európska únia

FIFG – Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu

GSM – (Global System for Mobile Communication) – je to najrozšírenejší digitálny komunikačný štandard, používaný na celom svete. Mobilný bunkový systém pracuje v pásmach 450, 900, 1800 a 1900 MHz.

ha – hektár

HDP – hrubý domáci produkt

INTERREG – fond podporujúci cezhraničnú, transregionálnu, transnacionálnu spoluprácu zameranú na posilnenie harmonického, vyváženého a trvalo udržateľného rozvoja celej oblasti ES

ISDN – (Integrated Services Digital Network) – medzinárodný komunikačný štandard na posielanie hlasových, video a dátových správ s využitím digitálnych telefónnych liniek alebo bežných telefónnych káblov

ISPA – je nástroj na realizáciu štrukturálnej politiky s podporou veľkých infraštrukturálnych projektov v rámci dopravy a životného prostredia

J. A. Raymann – Ján Adam Raymann

max. – maximálne

mil. – milión

mld. – miliarda

mm – milimeter

MSP – malé a stredné podnikanie

MVaRR – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja

NARMSP – Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

NN – nízke napätie

OcÚ – obecný úrad

PHARE – modifikovaný program rozšírený o investičnú podporu opatrení s možným čerpaním 49 mil. EURO v každom roku

PSK – Prešovský samosprávny kraj

PVC – polyvinylchlorid

r. – rok

RPIC – Regionálne poradenské a informačné centrum

SACK – Slovenská asociácia cestovných kancelárií

SACR – Slovenská agentúra pre cestovný ruch

SAD – Slovenská autobusová doprava

SAPARD – predstavuje pomoc poľnohospodárstvu a rozvoju vidieka

SARIO – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Sk – slovenská koruna

SNR – Slovanská národná rada

SOPK – Slovenská obchodná a priemyselná komora

SR – Slovenská republika

STN – slovenská technická norma

SZRB – Slovenská záručná a rozvojová banka bola

SZVTA – Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu združuje právnické a fyzické osoby

TT SVK – Tulčícko – Terniansky skupinový vodovod

tzn. – to znamená

URBAN – fond podporujúci hospodársku a spoločenskú obnovu miest a mestských okrajových oblastí postihnutých krízou za účelom presadzovania trvalo udržateľného rozvoja miest

VDJ – vodojem

VÚC – Vyšší územný celok

Z.z – zbierka zákonov

Zb. – zbierka

Zoznam príloh, tabuliek a grafov

Zoznam príloh

1. Fyzicko – geografická mapa obce Fulianka
2. Mapa stredu obce Fulianka
3. Mapa katastrálneho územia obce Fulianka
4. Rekonštrukcia Obecného úradu
5. Plán polyfunkčného ihriska

Zoznam tabuliek

1. Rozdelenie hospodárskej pôdy v katastri obce Fulianka
2. Finančná perspektíva Agendy 2000 (v mil. Eur)

Zoznam grafov

1. Demografický vývoj obyvateľstva obce Fulianka

Úvod

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základný programový a výkonný dokument každej obce, ktorý je strednodobým strategickým dokumentom. Má za cieľ popísať súčasný stav, rozhodujúce ekonomické a sociálne problémy a došpecifikovať, ktoré projekty sú rozhodujúce pre rozvoj obce a regiónu, v ktorom daná obec leží.

Podpora regionálneho rozvoja a cestovného ruchu ako významného zdroja pracovných príležitostí je v Európskej únii považovaná za jeden zo základných prvkov hospodárskej politiky a sociálnej súdržnosti. Jej cieľom je trvalo odstraňovať príčiny hospodárskych a sociálnych rozdielov v rozvoji jednotlivých regiónov a napomáhať postupnému vyrovnávaniu rozdielov v ekonomickej sile regiónov a v životnej úrovni ich obyvateľov.

Štrukturálna a regionálna politika by mala byť dlhodobo cieľovo zameraná na vytváranie predpokladov pre racionálne využívanie zdrojov a harmonické usporiadanie všetkých hospodárskych a sociálnych funkcií sídiel a regiónov. Tieto faktory umožňujú vytvárať vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj, ako aj ekologickú rovnováhu územia a ochranu životného prostredia.

1. Základná charakteristika a sociálno – ekonomická analýza rozvoja obce

1.1. Zemepisná poloha obce

Obec Fulianka leží v nadmorskej výške 275 m n. m. na úpätí Šarišskej vrchoviny v Sekčovskej doline (10), vzdialená 12 km od mesta Prešov (Príloha č.1).

Nad obcou sa tiahne hradný vrch, na južnom okraji ktorého sú zrúcaniny Kapušianskeho hradu. Na východ od obce je vrch „*Haľagoš*", ktorí patrí do pohoria Nízkych Beskýd. Sekčovskú dolinu z juhu uzatvárajú Slanské vrchy, ktorých dominantou je *Dubník* a *Šimonka*. Najstaršou stavbou je gréckokatolícky chrám sv. Kozmu a Damiána, ktorý je postavený v barokovo – klasicistickom slohu v tradíciách tereziánskych kostolných stavieb. Výstavba bola ukončená v roku 1800.

1.2. Historický vývoj obce

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1410 (5). Nachádza sa v diele *Sárosvarmegye monografiája* od Šándora Tótha. V priebehu rokov sa názov obce veľmi nezmenil:

rok 1440 – Fulyán
rok 1683 – Fulyanka
rok 1690 – Fulyán
rok 1773 – 1776 – Fulyán, Fulánka
rok 1808 – Fulyán, Fulánka
rok 1863 – 1913 – Fulyán
rok 1920 – Fuľanka, Poľanka
rok 1927 – 1948 – Fuľanka
od roku 1948 – Fulianka

Je možné, že pomenovanie obce znamenalo niekedy označenie časti chotára v panstve *Kapiovcov*, ktorým v tých časoch Fulianka patrila. S určitosťou je možné predpokladať, že začiatok osídlenia Fulianky je staršieho dáta, patriaceho do druhej polovice 14.storočia (asi r.1360).

Obec Fulianku vybudoval pravdepodobne *šoltýs* a usadlíci podľa zákupného práva v 14.storočí. *Šoltýsi* – dediční richtári, boli skúsení muži z radov mešťanov, prípadne bratov alebo synov *šoltýsa*. Tí sa podľa dohody so zemepánom zaviazali priviesť prisťahovalcov, ktorí na dohovorenom mieste založili novú dedinu. K právam *šoltýsov* všeobecne patrilo právo postaviť si v dedine dom, mlyn a vlastniť polia v rozsahu jedného lánu (okolo 30 ha). Povinnosťou *šoltýsov* bolo dozerať, aby poddaní riadne odovzdávali naturálie zemepánom a aby načas platili ročnú daň kráľovi. *Šoltýstvo* tu jestvovalo aj v 16.storočí.

Koncom 16.storočia bola Fulianka malou dedinou s poddanským obyvateľstvom rusínskeho pôvodu.

1.3. Obyvateľstvo

V rámci Prešovského kraja územie zaraďujeme k oblastiam, kde má počet obyvateľov dlhodobo rastúci charakter.

V obci stagnuje rozvoj bytového fondu, malého a stredného podnikania. Aktivity v oblasti cestovného ruchu nie sú doposiaľ prínosom rozvoja. Rozhodujúcim faktorom ekonomickej prosperity územia s ohľadom na prírodné a kultúrne atraktivity bude rozvoj malého a stredného podnikania, rozvoj poľnohospodárstva, služieb a cestovného ruchu. Tieto aktivity sú podmienené vybudovaním, resp. dobudovaním technickej infraštruktúry.

V súčasnej dobe žije v obci 381 obyvateľov (11).

Muži	199
Ženy	182
Počet detí a mládeže od 0 –17 rokov	89
Produktívny vek	222
Dôchodcovský vek	71

Graf č.1 nám ukazuje demografický vývoj obyvateľstva v rokoch 1869 až 2005 (5). Veková štruktúra obyvateľstva obce sa za posledné roky mení v prospech starších vekových kategórií. Osobnosti rozhodujúcich rodín v rokoch 19. a 20. storočia mali zásluhu na vzdelanosti, rozvoji kultúry a remesiel v obci.

Ekonomická štruktúra obyvateľstva sa mení aj v priebehu roka, vzhľadom na migráciu za prácou nielen v rámci republiky, ale aj odchodom do zahraničia.

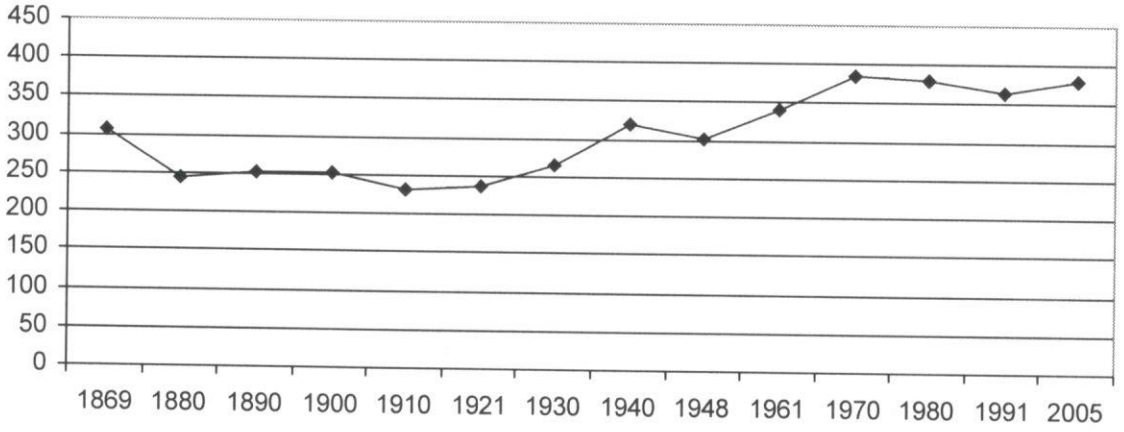

Graf č. 1 – Demografický vývoj obyvateľstva obce Fulianka

V súčasných podmienkach ekonomiky vstupuje v sociálnej politike nový pojem – nezamestnanosť. Obec Fulianka má k 01.12.2006 evidovaných 23 nezamestnaných (11). Z vývoja nezamestnanosti vyplýva, že v obci táto má sústavne rastúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest.

Nová sociálna politika je postavená na aktivite a iniciatíve jednotlivca, ktorý sa chce sám vyslobodiť zo sociálnej siete a určitým spôsobom priložiť ruku k dielu na zlepšenie svojej životnej existencie. Jedným z prostriedkov, ktoré to nezamestnaným, a najmä tým, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi, umožňujú, je aktivačná činnosť zabezpečovaná obcami a inými subjektmi.

Aktivačná činnosť uchádzačov o zamestnanie je spôsob premostenia medzi stavom nezamestnanosti a nájdením si riadneho zamestnania. Tým nezamestnaným, ktorí kvôli dlhodobej nezamestnanosti stratili základné pracovné návyky, prispeje k tomu, aby si ich v rámci menších obecných služieb a dobrovoľníckych prác opätovne vybudovali. Realizuje sa prostredníctvom Národného projektu č. V: „Aktivácia nezamestnaných a nezamestnaných s nízkou motiváciou odkázaných na dávku v hmotnej núdzi", ktorý je spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (8).

V súčasnosti obec eviduje 3 nezamestnaných, ktorí vykonávajú túto aktivačnú činnosť.

1.4. Zdravotné a sociálne služby

Zdravotnícka starostlivosť pre občanov je poskytovaná formou primárnej, sekundárnej a následnej zdravotníckej starostlivosti v štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadeniach v obci Kapušany pri Prešove a vo Fakultnej nemocnici J.A.Raymanna v Prešove.

Stav zdravotníctva stagnuje, súbežne s počtom obyvateľstva vybavenosť zdravotníckych zariadení sa takmer nemodernizuje. Taktiež sa zmenili podmienky s liečivami a ich financovaním, ktoré sú najmä pre vekovo starších obyvateľov často nedostupné.

Obec Fulianka v rámci sociálnych služieb zabezpečuje stravu pre niektorých dôchodcov.

1.5. Stavebníctvo a bytová výstavba – architektúra obce

Stavebné firmy v regióne majú možnosť zamestnať stavebných odborníkov pre výstavbu ciest, výrobných objektov i bytov. Vzhľadom k poklesu investičnej výstavby, však časť stavebných kapacít je nevyužitých, o čom svedčí aj výrazný pokles objemu stavebnej výroby a zánik resp. nepriaznivá ekonomická situácia stavebných firiem.

Transformácia národného hospodárstva na trhovú ekonomiku sa prejavila aj vo financovaní rozvoja bývania a výstavbe rodinných domov v obci. V súčasnosti je v obci evidovaných celkom 109 stavieb, z toho 7 rozostavaných, z ktorých sú dve skolaudované. V obci je okrem obytných stavieb vybudovaný kostol, Základná škola, Materská škola, Obecný úrad, Hasičská zbrojnica, úžitkové objekty PD Kapušany (Príloha č.2).

Súčasná infraštruktúra nestačí pokrývať potreby bývania podľa požiadaviek dnešného európskeho človeka. Je nutná kompletná vybavenosť obce technickou infraštruktúrou.

1.6. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka

1.6.1. Analýza poľnohospodárstva a lesníctva

Obec je položená v rovinatom podhorskom území. Celková výmera hospodárskej pôdy je 308,5 ha (Tabuľka č.1).

V obci sa nachádza farma, ktorá sa zaoberá chovom hovädzieho dobytka a je pridružená k PD Kapušany pri Prešove. V extraviláne obce je veľa zatrávnených plôch, ktoré sa predtým využívali na siatie obilnín. Časť poľnohospodárskej pôdy si zobrali do náhradného užívania aj niektorí jej vlastníci. Túto pôdu im PD vymeralo v náhradných lokalitách v blízkosti obce.

Rozdelenie hospodárskej pôdy	**Výmera pôdy (ha)**
Intravilán obce	**62,5**
Poľnohospodárska pôda	**301,5**
Lesná pôda	**16,5**
Celková výmera hospodárskej pôdy	380,5

Tabuľka č.1 – Rozdelenie hospodárskej pôdy v katastri obce Fulianka

PD Kapušany predalo voľné priestory – maštale, súkromným záujemcom a títo tu vykonávajú podnikateľskú činnosť. Jeden súkromný podnikateľ vo svojich priestoroch chová jazdecké kone, a v budúcnosti sa počíta s agroturistikou a vybudovaním areálu na parkúrové skákanie.

Starší vlastníci pozemkov veľmi ťažko chápu podnikateľské zámery mladých ľudí a sú niekedy brzdou v ďalšom rozvoji obce, nakoľko svoje nevyužívané pozemky často odmietajú predať.

V obci je obnovená činnosť urbárnikov a vlastníkov lesov, ktorí začínajú hospodáriť v urbárskom lese na ploche 16,5 ha v extraviláne obce (Príloha č.3). Zároveň títo požiadali o vydanie lesných pozemkov, ktoré sa nachádzajú v susednom katastri o výmere cca 39 ha. Lesný porast tvorí zmiešaná drevná hmota s prevahou listnatých stromov.

1.6.2. Rozvoj vidieka

Obec Fulianka je aktívnym členom Mikroregiónu Stráže so sídlom v Tulčíku a Regiónu Eurošariš so sídlom v Kapušanoch.

Vidiecke prostredie patrí medzi územie, ktoré si vyžaduje osobitnú ochranu a starostlivosť, pretože doterajší vývoj životných podmienok viedol k degradácii tejto častí sídelnej štruktúry. Obec a obyvateľstvo, ktoré žije na tomto území predstavuje podstatný potenciál duchovného a hmotného bohatstva spoločnosti, ktorý má zmysel práve v tomto prostredí.

Tradičné remeslá sú na ústupe a služby nie sú dostatočne rozvinuté. Rozvoju obce je potrebné venovať pozornosť vzhľadom k jej polohe a osídleniu. Obec má dobré, nie však plne využité možnosti pre rozvoj. Jej veľkou šancou je rozvoj malého podnikania, rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky, agroturistiky, založenej na miestnych špecifikách, kultúrnom a prírodnom dedičstve. Ich realizáciou sa podmieni možnosť využitia miestnej pracovnej sily.

Zvýšenú starostlivosť je potrebné venovať ochrane životného prostredia, pre zachovanie prírodných krás obce a príťažlivosť pre turistov. Pozornosť je potrebné venovať zabráneniu vznikaniu čiernych skládok, vytváraním organizovaných skládok, ako aj rozvoju agroturistiky z hľadiska krajinotvornej funkcie obce. Takisto je dôležité skrášľovať a udržiavať čistotu verejných priestranstiev, ktoré ovplyvňujú dojem turistu a zanechávajú pozitívny alebo negatívny zážitok.

1.7. Analýza stavu životného prostredia

1.7.1. Vodovodná a kanalizačná sieť

V obci nie je centrálna kanalizačná sieť. Je potrebné ju vybudovať spolu s vodovodnou sieťou, z dôvodu nedostatku pitnej vody. Studne, ktoré sú vybudované pri rodinných domoch, sa nachádzajú v údolí rieky Sekčov. V minulosti dochádzalo k ich častému zaplaveniu s vytváraním naplavenín. Dôkazom toho bolo aj nájdenie zdravého dubového dreva v hĺbke 8 m pod

povrchom zeme. Kanalizáciu je potrebné vybudovať pre čistejšiu rieku Sekčov. K uvedenému projektu je detailnejší popis vypracovaný v jednej z kapitol.

1.7.2. Odpadové hospodárstvo

Obec zabezpečuje vývoz tuhého komunálneho odpadu a taktiež je zabezpečený separovaný zber odpadu. Tento zber je zabezpečovaný súkromnou firmou, ktorá odpad uskladňuje na regulovanej skládke. V rámci separovaného odpadu sa zbierajú sklo, plasty a papier (potreba osvety).

1.7.3. Dopravná infraštruktúra obce

V obci sú asfaltové cesty. Cesta od križovatky s hlavnou cestou až po kostol je štátna, ostatné cesty v obci sú obecné. Pri štátnej ceste je jednostranne vybudovaný chodník, ktorý by bolo potrebné rekonštruovať. Cesty sú odvodnené s povrchovým odvodňovacím kanálom a sú doplnené verejným osvetlením.

Železničná trať a železničná zastávka, ktorá spája úsek Prešov – Bardejov sa nachádza pri vstupe do obce.

V obci máme dve autobusové zastávky, jednu v strede a druhú na okraji obce, pri štátnej ceste na trase Prešov – Bardejov. Autobus do obce dochádza len ráno – jeden spoj pre občanov a jeden pre žiakov. Mimo obce zabezpečujú autobusovú dopravu 2 prepravné spoločnosti.

1.7.4. Energetika

Elektrifikácia v obci je na požadovanej úrovni a je aj vytvorená rezerva v prípade väčšieho rozvoja obce.

Väčšina rodinných domov je vykurovaná z vlastných domových kotolní kotlami na zemný plyn, niektoré domy aj kotlami na spaľovanie drevnej hmoty.

1.7.5. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra

Telekomunikačné služby zabezpečuje T-Com a.s. na požadovanej úrovni a kapacitou podľa počtu odberných miest.

V obci je vybudovaný miestny rozhlas, ktorý je ovládaný z rozhlasovej ústredne v objekte Obecného úradu. Jeho rozvody je potrebné uložiť do zeme v spoločnom výkope s telefónnym káblom.

V budove Základnej školy je internetová miestnosť s priamym pripojením DSL na internetovú sieť. Obecný úrad využíva ISDN pripojenie na internet prostredníctvom T-Com a.s. Ostatní obyvatelia obce môžu využiť len tieto dva spôsoby pripojenia. Predpokladáme, že táto oblasť sa tiež bude modernizovať s rozvojom spojovacej a zabezpečovacej techniky.

2. Strategická vízia

Vzhľadom na hodnoty tohto územia je prioritou urýchlené spracovanie, schválenie a zrealizovanie územného plánu, resp. urbanistickej štúdie obce. Tento plán by bol jediným záväzným dokumentom, ktorý zrozumiteľným a právne čistým spôsobom definoval podmienky pre realizáciu a koordináciu záujmov v území, ale zároveň poskytne aj právne záruky a istoty všetkým užívateľom územia.

Len pri koncepčnom riešení územia ako celku je možné zabezpečiť ochranu kultúrno – historického a prírodného potenciálu tohto priestoru, zároveň pripraviť územno – technické podmienky pre jeho rozvoj a prosperitu. Nevyhnutnou podmienkou pri tvorbe územného plánu je zainteresovať čo najširšiu odbornú a laickú verejnosť ako aj podnikateľské subjekty.

2.1. Rozvoj dopravy

Smery rozvoja, návrhy a doporučenia:

- modernizácia a skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry,
- ochranné a manipulačné pásma ciest,
- pamätať na vybavenie ciest propagačným materiálom pre turizmus,
- sledovať a vytipovať prednostné požiadavky na údržbu ciest,
- vybudovanie parkoviska so zachytávačmi ropných látok ,
- vybudovanie chodníkov v obci po zrealizovaní chýbajúcej infraštruktúry, opravy a spevnenie obecných stok,
- výstavba miestnych komunikácií k navrhovaným stavbám, (stredisko CR),
- zabezpečenie trvalo udržovateľnej mobility a zlepšenie životného prostredia v obci,
- zabezpečenie dopravnej obslúžnosti pri vybudovaní turistického centra a zón oddychu spojených s ochranou prírody,
- zvýšenie bezpečnosti dopravy,
- úprava príjazdovej križovatky do obce z hlavnej cesty (stavebné úpravy, zníženie max. rýchlosti, prechod pre chodcov, ovetlenie).

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie pracovných príležitosti pri budovaní infraštruktúry,
- zníženie dopravnej nehodovostí a jej dôsledkov,
- zníženie miery zdravotných rizík obyvateľov a ich dôsledkov,
- zvýšenie podielu cestovného ruchu, sektoru dopravy a prepravy,
- zvýšenie mobility obyvateľstva a turistov.

2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry

Smery rozvoja, návrhy a doporučenia:

- zlepšenie vybavenosti technickou infraštruktúrou na úrovní štandardu EÚ a tým zvýšenie atraktivity územia aj pre podnikateľskú sféru a návštevníkov,
- vybudovanie kanalizačnej a vodohospodárskej infraštruktúry v obci,
- zlepšenie kvality podzemných a povrchových vôd, zníženie potenciálneho ohrozenia vôd,
- zníženie rizika povodní a ich možných následkov.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie podmienok pre ekonomickú stabilizáciu rozvoja obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie a cestovný ruch,
- znižovanie znečistenia podzemných a povrchových vôd,
- vytvorenie pracovných príležitosti pri budovaní infraštruktúry,
- zníženie potencionálnych následkov povodní.

2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie

Smery rozvoja, návrhy a doporučenia:

- znižovanie spotreby energie a zvyšovanie jej účinnosti,
- posilnenie vedenia a vybudovanie nových transformačných staníc podľa potreby,
- znižovanie strát a zvyšovanie spoľahlivosti sietí,
- informovať obyvateľov o úsporách energie.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie vybavenosti obce,
- efektívne využitie investícií pre rozvoj obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie a cestovný ruch.

2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry

Smery rozvoja, návrhy a doporučenia:

- zabezpečenie komunikačných potrieb obce (celková rekonštrukcia miestneho rozhlasu a estetické rozloženie v obci),
- kvalitná ponuka telekomunikačných, hlasových a dátových služieb pre vnútroštátne a zahraničné spojenie,
- zabezpečenie dostupnosti internetu na verejných staniciach s kvalitným pripojením, zavedenie moderných informačných technológií,
- dobudovanie vysielačov pre siete GSM.

Predpokladané prínosy:

- vyššia účinnosť propagácie a reklamy pre obec,
- rozvoj obchodovania, vytvorenie nových pracovných príležitostí,
- zapojenie podnikateľského, neziskového sektoru a občanov do riešenia problémov obce.

3. Legislatívne podmienky pre rozvoj obcí

V Slovenskej republike verejná správa pôsobí v tzv. oddelenom modeli (štátna správa a nezávislá územná a miestna samospráva), aj keď európske projekty sa riešia prostredníctvom všetkých zložiek.

Vzhľadom na kultúrno – historický a prírodný potenciál celého územia Slovenska je podpora rozvoja cestovného ruchu a tvorba podporných programov pre podnikanie oblasťou, ktorá si vyžaduje dlhodobú a sústavnú pozornosť, tak zo strany ústrednej štátnej správy, samosprávy, záujmových zväzov a rozvojových združení ako aj podnikateľských subjektov.

3.1. Legislatíva VÚC

V zmysle zákonov súvisiacich s procesom decentralizácie a modernizácie verejnej správy prešla od 1. januára 2002 časť kompetencií z orgánov štátnej správy na samosprávnu úroveň. Týka sa to i kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja a v rámci neho aj rozvoja cestovného ruchu.

Na základe §16 zákona č. 503/2001 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja (13), samosprávny kraj na všeobecný rozvoj svojho územia a zabezpečenie potrieb jeho obyvateľov pri výkone samosprávy:

- schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja územia samosprávneho kraja, prípadne jeho častí, podieľa sa na ich uskutočňovaní a pravidelne vyhodnocuje jeho plnenie,
- vypracúva regionálny operačný program v spolupráci s ďalšími samosprávnymi krajmi, vytvárajúcimi štatistickú územnú jednotku na úrovni druhého stupňa, podieľa sa na jeho uskutočňovaní a pravidelne vyhodnocuje jeho plnenie,
- spolupracuje s ministerstvom a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy na príprave národného plánu, na príprave sektorových operačných programov, spolupracuje s príslušným ústredným orgánom štátnej správy a s ostatnými sociálno – ekonomickými partnermi, podieľa sa na pravidelnom vyhodnocovaní ich plnenia,

- zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky a sociálny rozvoj na území samosprávneho kraja,
- obstaráva a schvaľuje jednotlivé rozvojové projekty regionálneho charakteru, podieľa sa na ich uskutočňovaní a vyhodnocuje ich plnenie, vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť,
- vypracúva, schvaľuje a vyhodnocuje plnenie jednotlivých programov medzinárodnej spolupráce na regionálnej úrovni a podieľa sa na ich uskutočňovaní,
- pravidelne monitoruje a hodnotí rozvoj územia samosprávneho kraja a pravidelne vypracúva správy o hospodárskom a sociálnom rozvoji samosprávneho kraja,
- zabezpečuje prostriedky v rozsahu svojej pôsobnosti na odstraňovanie nežiadúcich rozdielov na území samosprávneho kraja,
- zabezpečuje vzájomnú spoluprácu s ďalšími samosprávnymi krajmi a rozvoj spolupráce s územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov vykonávajúcimi regionálne funkcie pri výkone samosprávy,
- môže zriaďovať právnické osoby na podporu regionálneho rozvoja územia samosprávneho kraja, najmä agentúry pre regionálny rozvoj,
- vedie evidenciu programov hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a obcí,
- plní ďalšie úlohy ustanovené osobitnými zákonmi.

V nadväznosti na vyššie citovaný zákon a jeho ustanovenia Prešovský samosprávny kraj (PSK), ktorý má na výkon kompetencií v oblasti rozvoja zriadený odbor regionálneho rozvoja, vypracoval Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja. Na jeho vypracovaní sa podieľali pracovníci oddelenia regionálneho rozvoja PSK, ktorí svoje návrhy modifikovali a upravili do konečnej verzie po konzultáciách s odbornou verejnosťou zastúpenou predstaviteľmi regionálnych rozvojových agentúr, RPIC, SOPK, Živnostenskej komory a reprezentantov tretieho sektora.

Výsledkom dokumentu je materiál, ktorý poskytuje rámec rozvojovým aktivitám v Prešovskom kraji v nasledujúcom období. Tento program na zabezpečenie rozvojových zámerov definoval 6 globálnych cieľov, a to:

1) Znižovanie zaťaženosti životného prostredia

2) Výrazné zvýšenie odvetvovej a priestorovej diverzifikácie priemyslu
3) Významné zvýšenie ekonomickej aktivity malého a stredného podnikania z domácich zdrojov s dôrazom na znižovanie nezamestnanosti
4) Dobudovanie infraštruktúry
5) Významné posilnenie všetkých druhov spolupráce
6) Rozvoj vidieka a poľnohospodárstva

Tieto globálne ciele boli rozpracované na podrobné špecifické ciele,, opatrenia a úlohy na zabezpečenie ich dosiahnutia.

3.2. Oblasť podporných programov pre rozvoj regiónov

Regionálny rozvoj je od 1.decembra 1999 v kompetencii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Ministerstvo spolupracuje s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy. V roku 1999 bol zriadený orgán pre všeobecnú koordináciu regionálneho rozvoja – Rada vlády SR pre regionálnu politiku pod vedením podpredsedu vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj.

Dôležitým inštitútom pôsobiacim v oblasti štrukturálnej regionálnej politiky na Slovensku je Monitorovací výbor pre Rámec podpory spoločenstva. Jeho úlohou je prezentovať verejný záujem o sociálno – ekonomickú súdržnosť v rámci SR. Prerokúva a odporúča na schválenie Národný rozvojový plán SR, regionálne operačné programy a sektorové operačné programy pred ich predložením na rokovanie vlády SR.

V rámci MVaRR SR bola 1. júna 2001 zriadená Implementačná agentúra regionálneho rozvoja (Agentúra na podporu regionálneho rozvoja – v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja). Plnila úlohy implementačnej agentúry pre PHARE – hospodársku a sociálnu súdržnosť a PHARE – cezhraničnú spoluprácu. Momentálne plní úlohy platobnej agentúry pre Európsky fond regionálneho rozvoja.

Inštitúcie zodpovedné za realizáciu regionálnej politiky:

- ARVI – Agentúra pre rozvoj vidieka, je príspevková, nezisková organizácia, ktorej poslaním je podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno – ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, tvorbu zamestnanosti a

dodatočných príjmov pre vidiecke obyvateľstvo, pomáhať obciam pripravovať a realizovať projekty v týchto oblastiach a asistovať potencionálnym a existujúcim podnikateľským subjektom na vidieku v ich činnosti (15).

- NARMSP – Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, vznikla spoločnou iniciatívou programu Európskej únie PHARE a vlády SR. Hlavným cieľom agentúry je iniciovať rozvoj a rast existujúcich a novozaložených malých a stredných podnikov. Agentúra zabezpečuje koordináciu všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania v SR, vrátane finančných na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni (17).

- BIC – Podnikateľské a inovačné centrá
  RPIC – Regionálne poradenské a informačné centrá podporujú hospodársky rozvoj na regionálnej úrovni prostredníctvom rozvoja malého a stredného podnikania. Ich dominantnou úlohou je poskytovať komplexné služby pre sektor malých a stredných podnikateľov v jednotlivých regiónoch Slovenska, v prípade BIC sa aktivity sústreďujú predovšetkým na podporu podnikateľov s inovatívnym zameraním.

- SZRB – Slovenská záručná a rozvojová banka bola založená Ministerstvom financií v roku 1991. Je štátnym peňažným ústavom s osobitým poslaním zameraným na podporu financovania malých a stredných podnikateľov. Jedinečnosť postavenia SRZB v systéme podpory malého a stredného podnikania spočíva v poskytovaní bankových záruk na bankové úvery, čím podstatne znižuje riziko komerčných bánk a umožňuje podnikateľovi realizovať podnikateľský zámer (21).

- SARIO – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu je akciová spoločnosť, poskytujúca komplexné poradenské a investorské služby. Jej hlavnou úlohou je podporovať vstup zahraničného kapitálu na Slovensko a vytvárať v zahraničí pozitívny obraz o Slovensku ako krajiny s atraktívnym investičným prostredím (18).

- SOPK – Slovenská obchodná a priemyselná komora bola zriadená zákonom SNR č.9/192 Zb. ako verejnoprávna inštitúcia. Členmi komory sú právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť okrem odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva (20).

3.3. Legislatívne opatrenia pre oblasť cestovného ruchu

Existujúci systém podpory rozvoja cestovného ruchu prechádza zásadnými transformačnými zmenami a konkrétne sa premieta v troch základných oblastiach:

- v oblasti legislatívy,
- v oblasti inštitucionálnej podpory,
- v oblasti podporných programov pre rozvoj podnikania a cestovného ruchu.

S cieľom zabezpečenia koncepčnej činnosti v cestovnom ruchu Vláda SR na svojom zasadnutí v roku 2002 prerokovala a schválila uznesením č. 185 *Národný program rozvoja cestovného ruchu*, vrátane súboru opatrení.

Cieľom Programu rozvoja cestovného ruchu v SR (ďalej Program), je formou poskytovania nenávratných finančných príspevkov prispieť k zvýšeniu kvality, rozsahu a k zlepšeniu štruktúry ponuky služieb cestovného ruchu v Slovenskej republike. Program vyhlasuje Ministerstvo hospodárstva SR. Vykonávateľom Programu je Slovenská záručná a rozvojová banka.

Štátna pomoc má charakter dotácie poskytnutej formou nenávratného finančného príspevku po preukázaní oprávnených nákladov použitých v zmysle zamerania projektov stanoveného v Programe. Výška finančného príspevku môže byť najviac vo výške 25% oprávnených nákladov. Táto pomoc je určená pre podnikateľov, ktorí výstavbou nových alebo rekonštrukciou a modernizáciou starších objektov vytvoria na území SR minimálne jednu z nasledovných aktivít:

- ubytovacie zariadenie alebo kemping zaradený do kategórie a triedy v zmysle platnej kategorizácie okrem ubytovania v súkromí; možné je akceptovať ubytovanie v súkromí nachádzajúce sa v objekte kultúrnej pamiatky zapísanej v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok,
- stravovacie zariadenie zaradené do kategórie a skupiny (v zmysle platnej kategorizácie), ktoré sa nachádza priamo v objekte ubytovacieho zariadenia,

alebo samostatné zariadenie v mieste sústredeného pobytu turistov, zo štátnej pomoci je vylúčené odbytové stredisko kategórie bufet a projekty zamerané prevažne na zábavnú funkciu (varieté, nočný bar, kasíno, herňa a pod.),

- doplnkové služby pri ubytovacom zariadení alebo na mieste sústredeného pobytu turistov, ktorými sa skvalitní a zatraktívni ponuka služieb (športovo – rekreačné a kultúrno – spoločenské zariadenia, požičovne športových potrieb, úschovne batožín, bazény, sauny, posilňovne, vodné tobogány, ihriská, detské kútiky a pod.),
- technické a technologické vybavenie prírodných a termálnych kúpalísk ako aj kúpalísk a plavární vo významných turistických lokalitách, parková úprava, parkoviská, verejné hygienické zariadenia v objektoch a areáloch cestovného ruchu,
- osobné horské dopravné zariadenie, systém mechanického zasnežovania lyžiarskych tratí, nákup mechanizmov na úpravu zjazdových a bežeckých lyžiarskych tratí, príp. doplnková vybavenosť lyžiarskeho strediska (ski servis, hygienické zariadenia a pod.).

O poskytnutí a výške finančného príspevku rozhoduje Komisia pre cestovný ruch zložená zo zástupcov Ministerstva hospodárstva SR, Ministerstva životného prostredia SR a SZRB.

Inštitúcie zodpovedné za realizáciu politiky cestovného ruchu:

- SACR – Slovenská agentúra pre cestovný ruch bola zriadená v roku 1995. Základným poslaním agentúry je úsilie o rast aktívneho zahraničného cestovného ruchu, vytváranie pozitívneho imidžu Slovenska v zahraničí ako cieľovej krajiny cestovného ruchu, zvyšovanie účasti obyvateľstva na domácom cestovnom ruchu, poskytovanie marketingových poznatkov zo zahraničia a iných dôležitých informácií profesijným združeniam a zväzom cestovného ruchu, regiónom, orgánom štátnej správy a samosprávy (19).

- SZVTA – Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu združuje právnické a fyzické osoby, ktoré sú spôsobilé poskytovať služby v rámci cestovného ruchu na vidieku. Zväz zastupuje záujmy podnikateľov vo vidieckom turizme, so sídlom v Štrasburgu.

- Slovensko – švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu bolo založené v r.1994. Hlavným cieľom združenia je ďalšie vzdelávanie v manažmente cestovného ruchu prostredníctvom domácich odborníkov. Činnosť združenia tvorí vzdelávanie pracovníkov, poradenská a publikačná činnosť a sprostredkovanie praxe v zariadeniach cestovného ruchu vo Švajčiarsku.

- AICES – Asociácia informačných centier Slovenska bola založená v roku 1994 ako dobrovoľné, nepolitické záujmové združenie fyzických a právnických osôb pôsobiacich v oblasti informácií a cestovného ruchu. Asociácia vznikla na ochranu práv a oprávnených záujmov informačných centier Slovenska, na podporu a skvalitňovanie ich činnosti s cieľom propagovať Slovensko v záujme rozvoja domáceho a aktívneho cestovného ruchu (16).

- SACK – Slovenská asociácia cestovných kancelárií bola založená v roku 1991. Združuje cestovné kancelárie so sídlom na území SR a ďalšie fyzické a právnické osoby, ktoré sú aktívne na trhu cestovného ruchu. Zastupuje a presadzuje záujmy svojich členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy (19).

4. Cestovný ruch

Obec a jej okolie môžu svojim rozvojom a využitím danosti zvýšiť turistický potenciál daného územia.

Je potrebné sa zamerať na zvyšovanie príťažlivosti tohto územia prostredníctvom kvalitných ponúk, ktoré vychádzajú z podmienok a tradícií na danom území. Veľmi významnú úlohu v rozvoji cestovného ruchu zohráva estetické prostredie. Preto estetizácia obce musí byť súčasťou rozvojového programu obce pre cestovný ruch. Podobne je tomu aj s informovaním turistu a navádzaním do jednotlivých častí obce, či k pozoruhodnostiam alebo k dôležitým turistickým lokalitám a významným miestam.

Preto je potrebné vytvoriť jednotný informačný systém, ktorý bude obsahovať:

- systém označenia jednotlivých častí obce, resp. dôležitých častí obce (zóny oddychu, rekreačné centrum, kultúrne pamiatky, a pod.),
- systém označenia dôležitých verejných budov (obecný úrad, kostol, a pod.), ubytovacích, reštauračných a pohostinských zariadení,
- systém označenia existujúcich zaujímavostí,
- doplniť v regionálnom turistickom sprievodcovi nové informácie.

Územie katastra obce ponúka mnoho ďalších možností pre túto aktivitu, ich prípadné využívanie je však podmienené vývojom a rozvojom cestovného ruchu v obci.

4.1. Turistická a športová infraštruktúra

Turistické produkty ako dôležitý marketingový nástroj je možné úspešne vytvárať na základe existencie základných atribútov, predovšetkým je to dobrá technická a turistická infraštruktúra, spoľahlivý turistický informačný systém, koncepcia rozvoja CR v obci. Je preto nevyhnutné zvýšiť kvalitu, zaujímavosť a pestrosť turistickej ponuky, pričom je potrebné vychádzať z danosti územia.

Pri riešení jednotlivých aktivít v obci je potrebné rešpektovať tieto opatrenia:

- všetky druhy ochranných pásiem (od vysokého napätia elektrického. vedenia, transformačných staníc, pásma hygienickej ochrany vodných

zdrojov, zdrojov minerálnych vôd, rozvodov plynu, regulačných staníc plynu, čistiarní odpadových vôd, lesa, dopravných zariadení) v zmysle platných zákonov, vyhlášok a noriem SR,

- funkčného členenia a priestorového usporiadania dodržať funkčnú hierarchiu,
- kvalitné prírodné prostredie a existujúci stavebný fond pre rozvoj vidieckeho turizmu a chalupárstva (agroturistika)
- nepripustiť nadlimitné zaťaženie jednotlivých rekreačných priestorov,
- dodržať ekostabilizačné opatrenia,
- nové rekreačné zariadenia navrhovať predovšetkým v zastavaných častiach územia a na odsúhlasených plochách,
- prednostne dobudovať technickú infraštruktúru, predovšetkým vodovodný a kanalizačný systém s ekologicky nezávadným čistením odpadových vôd,
- vykurovanie objektov riešiť nezávadným spôsobom,
- chrániť brehové porasty,
- pri výstavbe nepripustiť nadmerné zásahy do terénu a maximálne chrániť vzrastlú a nízku zeleň.

Jednotlivé produkty navrhujeme v ďalšej časti tejto kapitoly rozdeliť podľa využiteľnosti na produkty:

- celoročného charakteru,
- pre zimné obdobie,
- pre letné obdobie.

4.2. Celoročné aktivity

Vidiecka rekreácia je forma trávenia dovolenky a voľného času, a je čoraz viac vyhľadávanejšou domácimi i zahraničnými turistami, najmä ľuďmi z rušného a znečisteného mestského prostredia. Samotný pobyt na vidieku je pre určité cieľové skupiny turistov žiadaným a veľmi obľúbeným. Vidiek im ponúka iný pohľad na život, poskytuje im možnosť prežiť mnoho zážitkov, stáva sa pre nich zdrojom nielen oddychu a rekreácie, ale veľakrát aj zdrojom inšpirácie. Aj preto má

vidiecka turistika značné predpoklady stať sa jedným z najdôležitejších rozvojových prvkov obcí .

Vzhľad obce je jedným z najvýznamnejších faktorov, ktorý ovplyvňuje dojem turistu a zanecháva príjemný alebo negatívny zážitok. Upravené záhrady, udržiavané fasády objektov s ich okolím vyvolávajú u turistu už pri prvom kontakte s obcou príjemný pocit, ktorý môže mať kladný vplyv na jeho dĺžku pobytu, frekvenciu pobytov v obci či odporučenia známym. Toto je veľmi účinná reklama. Preto odporúčam:

- skrášľovať a udržiavať čistotu verejných priestranstiev,
- zo strany obce vytvoriť motivačné podmienky pre skrášľovanie súkromných zariadení a priestranstiev (napr. súťaž s vyhodnotením a ocenením o najkrajšiu predzáhradku, o najkrajší balkón a pod.),
- na vybraných miestach v hlavných turistických častiach vytvoriť jednoduché zariadenia pre detské hry a aktivity.

Z historického hľadiska navrhujeme:

- využiť históriu obce, kostola a Kapušianskeho hradu a tým ju výraznejšie zviditeľniť a spropagovať,
- vytvoriť podmienky pre prezentáciu histórie obce, Kapušianskeho hradu, a nadviazať na tradíciu remesiel, a to v interiéri, prípadne v exteriéri (napr. tkáčstvo, kováčstvo, košikárstvo, čipkárstvo, výrobky zo šúpolia, vyšívanie, rezbárstvo, kamenárstvo),
- zriadiť predaj predmetov s tematikou napr. košíkov, výrobkov z dreva, čipkárskych predmetov, tkaných kobercov, a pod.
- vytvoriť a osadiť systém označenia historicky zaujímavých prvkov obce (informačné panely), s následným vytvorením informačnej brožúry s mapkou,
- vytvoriť náučnú trasu zameranú na históriu obce a okolia (Kapušiansky hrad)
- zároveň vytvoriť špeciálne trasy pre peších turistov, cykloturistov a mototuristov s ich vyznačením, ktoré by návštevníka viedli a informovali.

Zaujímavou formou aktivity môže byť aj *hipoturistika* – jazda na koni, jazda na saniach a povoze ťahaných konským záprahom. Mala by byť nielen atrakciou,

ale aj súčasťou poznávania obce a jej zaujímavostí. Je obľúbenou a značne sa rozvíjajúcou formou turistiky na Slovensku.

Pri celoročných aktivitách je dôležité zaoberať sa aj spoznávaním regiónu, jeho tradícií, zvyklostí a aktivitách vo voľnom čase. Aj počas nepriaznivého počasia je potrebné obohatiť ponuku pre dovolenkujúcich hostí o zábavu a vyplnenie voľného času, a súčasne upozorniť na zaujímavosti, možnosti a prednosti riešeného územia v spojení s blízkym okolím.

Navrhujeme, aby boli v dovolenkových centrách ponúkané poznávacie, náučné prehliadky a vychádzky s odborným sprievodcom. Takýmto odborným spôsobom sa dovolenkujúci hostia oboznámia s územím a rozšíria sa ich poznatky k rôznym témam. Ponuky k tematickým sprevádzaným prehliadkam by mali byť koordinované a spoločne organizované so susednými obcami a rekreačnými strediskami.

4.3. Zimné obdobie

Hlavnými aktivitami zimnej ponuky sú vychádzky do zimnej prírody, bežecké lyžiarske trate a ľadové plochy. Podmienky, ktoré sú v obci k dispozícii, je potrebné primerane zhodnotiť a rátať s ich možným celoročným využívaním.

Z pohľadu dovolenkára je lyžovanie najatraktívnejšou formou trávenia dovolenky v zime. Klimatické, geomorfologické podmienky a neexistujúca infraštruktúra pre zimné športy nevytvárajú v záujmovej lokalite veľmi dobré predpoklady pre rozvoj zimných športov. Lyžiarska turistika pozná viaceré formy, napr. vychádzky na bežkách v blízkom okolí pobytu – strojovo upravené trate, jedno alebo viacdňové náročnejšie výlety na lyžiach po neupravených trasách - spravidla po označených chodníkoch pre pešiu turistiku alebo cykloturistiku. A pre náročnejších turistov sú neďaleko obce lyžiarske strediská Drienica – Lysá a Fričkovce, ktoré poskytujú služby pre zjazdové lyžovanie.

Je zaujímavé a obohacujúce prostredníctvom zábavy s prvkami súťaživosti vytvoriť u turistov prostredie pre prežitie príjemných zážitkov a to formou:

a) verejných športových súťaží – beh na lyžiach, diaľkový pochod pre deti, dospelých, pre rodiny.

b) karnevalu na klzisku – turisti preoblečení za masku jazdia na miernom svahu a porota hodnotí masky podľa viacerých kritérií napr. námet, vzhľad, vtipnosť, umelecký dojem počas jazdy a pod. Zvláštne čaro má karneval pri umelom osvetlení.

c) adrenalínových športových aktivít – vytvoriť ponuku pre fyzicky psychicky náročné aktivity s komplexným zabezpečením podmienok pre ich uskutočnenie, napr. nájdenie pokladu po prekonaní daných prekážok a vzdialeností.

4.4. Letné obdobie

Spokojnosť návštevníka – dovolenkára je priamo úmerná kvalite, kvantite a pestrosti ponúkaných možností poznávania, rekreácie, zábavy, ubytovania, stravovania aj ochoty a srdečnosti ľudí poskytujúcich rôzne služby. Existujúca infraštruktúra rekreácie a športu využiteľná pre návštevníkov nezodpovedá potrebám dostatočného uspokojovania ich potrieb a záujmov.

Nevyhnutným opatrením pre zvýšenie návštevnosti a primeranú dĺžku pobytu návštevníka – dovolenkára je rozšírenie, skvalitnenie a pestrosť ponuky pre rekreáciu a šport, ktorá je prepojená s turistickou infraštruktúrou. Je dôležité, aby plánovanie infraštruktúry rekreácie a športu bolo systémové, prispôsobené podmienkam daného územia, odborne spracované a aby následná jej následná realizácia bola uskutočnená odbornými organizáciami.

V letnom období sú dobré predpoklady pre:

- pešiu turistiku,
- čiastočne cykloturistiku,
- jazdu na koni.

Cykloturistika je rozmáhajúcou sa formou turistiky, obľúbenou dovolenkovou rekreačno – športovou aktivitou a čoraz viac aj prostriedkom poznávania. Preto je potrebné tento trend akceptovať a vytvárať primerané podmienky pre využívanie bicykla ako prostriedku spoznávania nielen krás prírody, ale aj histórie a života v regióne.

V ďalšej časti tejto kapitoly uvádzame niekoľko možností, ktoré je možné v tomto regióne uplatniť:

- Dovolenky pre rodiny – predpokladom pre rodinné dovolenky, tzn. pre rodiny prevažne s malými alebo školopovinnými deťmi sú vhodné zariadenia prispôsobené deťom. Dôležitú úlohu pri tomto druhu dovolenky zohrávajú zariadenia pre voľné chvíle a ihriská pre deti. V obci môžu byť veľmi atraktívne zariadenia a ihriská vo voľnej prírode, pieskoviská, vo väčších zariadeniach zriadené herne so zodpovedajúcim vybavením a miestnosť s televízorom pre deti a programovou ponukou aj v ich rodnom jazyku (napr. poľský, maďarský, nemecký, anglický).
- Pestovanie záľub – dnešný turista sa oveľa viac ako v minulosti snaží využívať voľný čas aj na vzdelávanie. Veľmi obľúbené sú krátkodobé kurzy jazykov, fotografovania, maľovania, ručných prác, hubárčenie, rybolov a poľovníctvo. Ako vhodnú aktivitu tohto charakteru odporúčam napr. usporadúvanie 5 až 6 denných kurzov maľovania krajiniek pre začínajúcich maliarov alebo amatérov, kurzy práce s drevom (vyrezávanie drobných úžitkových predmetov), kurz tkania kobercov, jazykové kurzy a pod. Pre účastníkov musí byť zabezpečené ubytovanie, stravovanie, možnosti rekreačných a športových aktivít, regenerácia, prípadne doplnkový poznávací program.
- Animačné programy sú vysoko variabilné a maximálne sa prispôsobujú požiadavkám zákazníka. Podľa jeho želaní sa mu pripraví návrh programu, ktorý sa následne pripomienkuje, upravuje a odsúhlasí. Základnú ponuku tvoria detské animačné programy, animačné programy spojené s návštevou regionálnych atrakcií, kultúrne a zábavné programy. V rámci programov je možné zabezpečiť sprievodcovské služby.
- Fakultatívne výlety umožňujú dosiahnutie rovnakého efektu ako pri animačných programoch. Podľa požiadaviek zákazníka sa zabezpečujú výlety do okolia. Bežnú ponuku tvoria výlety do zaujímavých častí s využitím náučných chodníkov, historických miest a lokalít.

4.5. Osveta, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi rozvoja cestovného ruchu.

Návrhy a doporučenia:

- zvyšovanie povedomia, výchovy a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva k cestovnému ruchu a jeho príležitostiam,
- vytvorenie kvalifikovanosti v oblasti cestovného ruchu.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie nových školiacich inštitúcii v oblasti cestovného ruchu,
- participácia obyvateľstva na rozvoji a lepšej kvalite cestovného ruchu, zvyšovanie životnej úrovne a zlepšovanie hospodársko-ekonomickej bilancie obce,
- odborne pripravený manažment – poskytovanie služieb v oblasti cestovného ruchu.

4.6. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb cestovného ruchu a skvalitniť informačný a orientačný systém.

Návrhy a doporučenia:

- zabezpečenie jednotného prístupu k informáciám o možnostiach podpory MSP v cestovnom ruchu vrátane podporných programov a štrukturálnych fondov,
- skvalitnenie propagácie obce v záujme získavania investorov a prílevu turistov,
- zvýšenie informovanosti o podporných programoch MSP.
- zvýšiť dostupnosť informácií o zaujímavostiach a atraktivitách služieb v obci,
- vybudovanie siete infraštruktúry turistických, cykloturistických a bežeckých trás.

Predpokladané prínosy:

- ľahšia orientácia pre podnikateľov v oblasti podpory CR,
- príprava projektov a príliv finančných prostriedkov z grantových schém a podporných programov.

- existencia informačného systému zabezpečujúceho veľmi rýchle, lacné a aktuálne služby pre turistov a návštevníkov obce zo všetkých oblastí.

4.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce.

Návrhy a doporučenia:

- rozvoj komunikačných spojov, modernizácia a výstavba základne pre CR za jej súčasného prispôsobovania sa k štandardom EÚ,
- rozvoj alternatívnej turistiky.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie konkurencieschopnosti trhu,
- ekonomické prínosy – priame zdroje, nepriame zdroje,
- zlepšenie imidžu.

5. Podpora a rozvoj podnikania

Cieľom obce je vytvorenie pozitívneho podnikateľského prostredia zosúladeného s prirodzenými danosťami a možnosťami obce a vývojovými trendmi. Znamená to zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom ekonomického rozvoja v oblasti služieb, poľnohospodárstva, cestovného ruchu, stavebníctva a iných hospodárskych odvetviach.

V danej situácii obec poskytuje minimálne pracovné príležitosti. Väčšina obyvateľov odchádza za prácou hlavne do Prešova. Časť obyvateľov je zamestnaná u súkromného podnikateľa, ktorý sa zaoberá výrobou plastových výliskov. Nová orientácia obce na turizmus ešte len hľadá možnosti a prostriedky na uskutočnenie plánovaného zámeru. Je potrebné umožniť vstup súkromného sektora k podnikaniu a preferovať podnikanie drobnej výroby, stavebníctva, skladového hospodárstva a to hlavne v prevádzkach, ktoré nekladú veľké priestorové požiadavky, nevyžadujú ochranné pásma a spĺňajú hygienické požiadavky na prašnosť a hlučnosť. Zároveň je dôležité vytvoriť podmienky ďalšieho rozvoja podnikania v obci ponukou miestnych prevádzok spracovateľského priemyslu týkajúcich sa spracovania poľnohospodárskych produktov a prírodného bohatstva územia obce.

5.1. Obecná štruktúra a efektívne umiestňovanie existujúcich nezamestnaných na trhu práce.

Návrhy a doporučenia:

- intenzívne využívanie podporných programov pre malé podnikanie, zakladanie živností,
- vytvorenie komplexného systému rekvalifikácie reagujúceho na aktuálne problémy trhu,
- vytvorenie efektívneho systému umiestňovania nezamestnaných na trhu práce v oblasti samozamestnávania,
- osveta v oblasti samozamestnávania.
- podpora a zvyšovanie úrovne podnikov .

Predpokladané prínosy:

- príchod zahraničných investícií,
- rozvoj efektívnejšieho systému podpory začínajúcim podnikateľom,
- znižovanie nezamestnanosti,
- znižovanie miery práce na trhu.

5.2. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry, inžinierskych a telekomunikačných sietí.

Návrhy a doporučenia:

- dobudovanie miestnej komunikácie,
- vybudovanie infraštruktúry a ciest k novému športovému areálu,
- zabezpečenie adekvátneho technického stavu dopravnej infraštruktúry,
- vybudovanie chodníkov po dokončení infraštruktúry,
- výstavba nových inžinierskych sietí k strediskám cestovného ruchu a k športovému areálu,
- dobudovanie a výstavba nových telekomunikačných sietí,
- modernizácia telekomunikačných sietí.

Predpokladané prínosy:

- zníženie nezamestnanosti,
- mobilita turistov a domácich obyvateľov,
- zníženie rizika nehodovosti,
- pripravenosť územia obce pre rozvoj podnikateľských aktivít v oblasti cestovného ruchu, ale aj v poľnohospodárstve a priemysle,
- priblíženie sa moderným zahraničným investorom a obchodným partnerom,
- zvýhodnenie a zatraktívnenie obce a jej podmienok pre podnikanie.

5.3. Posilňovanie sociálnej oblasti

Návrhy a doporučenia:

- podpora sociálnych infraštruktúr smerujúcich k zvyšovaniu kvality života,

- podpora využitia miestneho potenciálu na sociálno – ekonomický rozvoj (cestovný ruch , kultúra , prírodné zdroje a rozvoj MSP).

Predpokladané prínosy:

- spôsobilosť obce úspešne implementovať programy rozvoja,
- možnosti využívania finančných prostriedkov z EÚ,
- konkurencieschopnosť pri využívaní miestneho potenciálu.

6. SWOT analýza (Silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia)

Výber silných stránok:

- výhodná geografická poloha
- dobrá dostupnosť obce z ostatných sídiel okresu, či kraja (železničná aj autobusová doprava)
- historicko – kultúrny potenciál regiónu
- sídlo kraja a VÚC (12 km)
- štruktúra školstva (stredné a vysoké školy)
- bohatý kultúrny život, kultúrno – spoločenské podujatia
- bohatý potenciál pre športové aktivity
- dostupnosť drevnej biomasy vzhľadom na vysoký podiel lesov v prešovskom regióne
- obec má vybudovanú pomerne rozsiahlu plynovodnú sieť
- zavedený systém triedenia komunálnych odpadov
- priame väzby na prírodné prostredie

Výber slabých stránok:

- staré environmentálne záťaže
- nedostatočné využívanie viaczdrojového financovania
- nedostatok investícií do nových informačných a komunikačných technológií
- nízky prílev zahraničných investícií
- nevyhovujúci stavebno – technický stav obecných komunikácií
- nedostatočná pripravenosť MSP v odvetví cestovného ruchu na pôsobenie v rámci jednotného vnútorného trhu
- nedostatočná propagácia obce – pomalá tvorba imidžu obce
- slabá znalosť cudzích jazykov
- chýbajúce verejné hygienické zariadenia
- nedostatok ubytovacích kapacít
- chýbajúca ponuka vysokokvalitného stravovania a rýchleho občerstvenia

- informačný systém o cestovnom ruchu a ponukách jeho produktov je na nízkej úrovni
- veľká náročnosť na tepelnú energiu v oblasti vybavenosti domov v porovnaní s normami EÚ
- z dôvodov v súčasnosti stanovených kritérií pre posudzovanie rentability stavieb nemožnosť zabezpečovať rozvoj plynofikácie nových lokalít z prostriedkov SPP a.s.
- nevybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť v obci
- nedoriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom
- nedostatočne vybudovaná informačná a komunikačná infraštruktúra
- malá podpora verejných inštitúcií zo strany štátu (školstvo)
- slabá podpora kultúrnych inštitúcií zo strany štátu
- nedostatočné pokrytie triedeného zberu komunálnych odpadov
- systémové nakladanie so stavebnými odpadmi
- zlý technický stav a vybavenosť objektov

Výber nových príležitostí:

- doplnenie a vylepšenie sieťovej infraštruktúry (optokáble a mikrovlnné siete)
- zavedenie nových technológií (DSL, vysokorýchlostný internet)
- vytváranie priaznivejších podmienok pre podnikanie, zlepšenie prístupu MSP k rozvojovému kapitálu, informačným technológiám a databázam
- noví investori
- prírodné bohatstvo a atraktívnosť polohy obce a okolia
- propagácia ochrany životného prostredia
- obnova zanikajúcich tradícií
- ekologická výchova
- zníženie nezamestnanosti
- zlepšenie postavenia školy v regióne
- informatizácia vzdelávania a výchovy

Obmedzujúce faktory a ohrozenia:

- nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie infraštruktúry
- nedostatok vlastného kapitálu na spolufinancovanie rozvojových revitalizačných a reštrukturalizačných opatrení
- nedostatočne motivujúce podnikateľské prostredie pre rozvoj cestovného ruchu, absencia systémových nástrojov podpory
- odliv kvalifikovaných síl z regiónu
- riziko podnikania v službách z titulu zmien legislatívy a nestability podnikateľského prostredia
- nepriaznivý demografický vývoj
- nízke využívanie poznatkov vedy a výskumu
- nedostatočná vymožiteľnosť práva
- vlastnícke pomery
- štátna politika v sociálnej oblasti
- legislatíva

7. Finančné zdroje na realizáciu rozvoja obce

7.1. Predvstupové nástroje pomoci EÚ (PHARE, ISPA, SAPARD)

V prebiehajúcom procese prípravy SR na vstup do EÚ bolo potrebné vytvoriť podmienky na vybudovanie zodpovedajúceho systému kontroly. Rokom 2000 sa začalo programové obdobie, ktoré potrvá do roku 2006. Počas neho EÚ poskytne pre všetkých 10 asociovaných krajín tri nástroje použitia: ISPA (Instrument for Structural Policies for Accession), SAPARD (Special Accesion Program for Agriculture Rural Development) a PHARE (Poland and Hungary Assistance for Restructuring of Economies). Z obsahového zamerania vyplýva, že:

- ISPA – je nástroj na realizáciu štrukturálnej politiky s podporou veľkých infraštrukturálnych projektov v rámci dopravy a životného prostredia. Slovenská republika môže počítať s 35 až 55 mil. EURO ročne počas rokov 2000 až 2006. Minimálny rozsah projektu je 5 mil. EURO, pričom príspevok ISPA je maximálne 75% z celkového rozpočtu projektu.
- SAPARD – predstavuje pomoc poľnohospodárstvu a rozvoju vidieka. Ročná alokácia prostriedkov do roku 2006 je 18,6 mil. EURO.
- PHARE – modifikovaný program rozšírený o investičnú podporu opatrení s možným čerpaním 49 mil. EURO v každom roku (22).

V tabuľke č. 2 predkladám finančnú perspektívu Agendy 2000 na obdobie rokov 2000 až 2006 (1).

Platí indikatívne delenie: 30% na budovanie inštitúcií a 70% na investície. Programy cezhraničnej spolupráce budú financované v celkovej výške cca 12 mil. EURO ročne. Ďalších 12 až 15 mil. EURO je určených na projekty regionálneho rozvoja a zvyšná časť na programy budovania inštitúcií.

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	**2006**
Predvstupová pomoc	3120	3120	3120	3120	3120	3120	**3120**
SAPARD	520	520	520	520	520	520	**520**
ISPA	1040	1040	1040	1040	1040	1040	**1040**
PHARE	**1560**	**1560**	**1560**	**1560**	**1560**	**1560**	**1560**

Tabuľka č. 2 Finančná perspektíva Agendy 2000 (v mil. Eur)

Celková alokácia predstavuje cca 1 mld. EURO ročne pre všetky kandidátske krajiny. Konkrétna výška alokácie však závisí od počtu a objemu odsúhlasených projektov. Každý schválený projekt bude mať svoje Finančné memorandum s podmienkami a spôsobom financovania, ale aj systémom kontroly, ktorý určuje Európska komisia ako najvyšší exekutívny orgán EÚ. Samotné financovanie sa zabezpečí prostredníctvom Ministerstva financií SR a príslušnej implementačnej agentúry.

7.2. Štrukturálne fondy EÚ (Kohézny fond)

Dňom vstupu Slovenskej republiky do EÚ môže SR čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov. V zmysle odborných odhadov predstavujú záväzky EÚ voči SR pre štrukturálne fondy v rámci skráteného programovacieho obdobia 2004 – 2006 čiastku 1315,46 mil. EURO, čo predstavuje cca 58 mld. Sk.

Možnosť získať prostriedky zo štrukturálnych fondov má každý región, ktorý spĺňa požiadavky príslušnej legislatívy EÚ. Projekty sú v rámci štrukturálnych fondov realizované na decentralizovanom základe, pričom nie je potrebné ich schválenie Európskou komisiou. Konečnú zodpovednosť za výber projektov má príslušný riadiaci orgán.

Pomoc Európskych spoločenstiev (ES) sa realizuje prostredníctvom nasledovných štrukturálnych fondov:

- ERDF – Európsky fond regionálneho rozvoja – podporuje produktívne investície na nové pracovné miesta, infraštruktúru a rozvoj malých a stredných podnikov;
- ESF – Európsky sociálny fond – podporuje opatrenia na zvyšovanie zamestnanosti, vrátane vzdelávania;
- EAGGF – Európsky poľnohospodársky a usmerňovací a záručný fond – podporuje opatrenia v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka;
- FIFG – Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu – podporuje opatrenia v oblasti rybárskeho priemyslu.

Nárok na využívanie štrukturálnych fondov majú iba členské krajiny EÚ a programujú sa na sedemročné obdobia. Pre Slovenskú republiku bola potvrdená výška prostriedkov zo štrukturálnych fondov na skrátené programovacie obdobie

rokov 2004 –2006 v celkovej výške 1050,3 miliónov EUR. Napriek tomu, že všetky štyri štrukturálne fondy pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti. Nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré spoločne pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre EÚ ako celok. Pomoc zo ŠF je určená regiónom a oblastiam s nízkou úrovňou hospodárskeho rozvoja, teda podporuje tie, ktoré zodpovedajú stanoveným Cieľom štrukturálnej politiky.

Pre programovacie obdobie boli prijaté tieto ciele:

Cieľ 1 je zameraný na podporu zaostávajúcich regiónov, oblastí postihnutých úpadkom, vysoko nadpriemernou mierou nezamestnanosti, nedostatočne vybudovanou infraštruktúrou, podielom HDP menším než 70% priemeru EÚ. Podpora môže dosahovať až tri štvrtiny celkových oprávnených výdavkov projektu.

Cieľ 2 podporuje oblasti postihnuté úpadkom priemyslu s podporou dosahujúcou polovicu celkových oprávnených výdavkov projektu.

Cieľ 3 charakterizuje podpora rozvoja ľudských zdrojov s dôrazom na adaptáciu a modernizáciu systému zamestnanosti, vzdelávania, odborného výcviku a vzdelávacích programov, podpora programov siaha tiež do výšky 50%.

Štrukturálne fondy prispievajú rovnako k financovaniu iniciatív ES, ktoré zahŕňajú:

- INTERREG – fond podporujúci cezhraničnú (INTERREG A), transregionálnu (INTERREG B), transnacionálnu (INTERREG C), spoluprácu zameranú na posilnenie harmonického, vyváženého a trvalo udržateľného rozvoja celej oblasti ES,
- URBAN – fond podporujúci hospodársku a spoločenskú obnovu miest a mestských okrajových oblastí postihnutých krízou za účelom presadzovania trvalo udržateľného rozvoja miest,
- LEADER – fond podporujúci rozvoj vidieka,
- EQUAL – fond podporujúci transnacionálnu spoluprácu na presadzovanie nových prostriedkov boja so všetkými formami diskriminácie a nerovnoprávnosti v oblasti trhu práce.

Štrukturálne fondy však nepredstavujú jediný zdroj financovania v rámci rozpočtu EÚ. Finančná pomoc prúdi krajinám aj cez špeciálny Kohézny fond, ktorý poskytuje priame finančné prostriedky na financovanie projektov životného prostredia a dopravnej infraštruktúry v krajinách s priemerom HDP na obyvateľa nižším ako 90% priemeru EÚ.

V zmysle odborných odhadov predstavujú záväzky EÚ voči SR pre Kohézny fond v rámci skráteného programovacieho obdobia 2004 – 2006 čiastku v rozpätí 558,1 mil. EURO až 750,54 mil. EURO, t.j. cca 25 mld. Sk až 33 mld. Sk. Kohézny fond má v rokoch 2000 –2006 k dispozícii asi 2,5 miliardy EUR ročne, čo je celkovo 18 miliárd EUR.

Obec sa uchádza o finančnú pomoc z uvedených fondov, aby mohla financovať projekty miestneho a regionálneho rozvoja. Niektoré projekty sú už vypracované a bližšie ich uvádzam v ďalších kapitolách.

8. Výber rozhodujúcich projektov rozvoja obce

8.1. Rozvojový projekt – Prepojenie vodovodu

Miesto stavby: Intravilán obce Fulianka
Kraj: Prešovský
Charakter: Nová stavba

Zlý až kritický stav v zásobovaní pitnou vodou obyvateľov obce Fulianka vyvolal požiadavku na zabezpečenie dostatočného množstva kvalitnej hygienicky nezávadnej pitnej vody.

Obyvatelia obce sú do súčasnej doby zásobovaní pitnou vodou z domových studní. Voda zo studní v mnohých prípadoch nespĺňa požiadavky STN pre vodu vhodnú na pitné účely. Je to spôsobené aj nedodržiavaním podmienok hygienickej ochrany vodného zdroja pre individuálne domové studne. Suché, bezzrážkové ročné obdobie spôsobuje podstatný pokles výdatnosti vodných zdrojov, ale najmä zhoršenie kvality vody.

V záujmovej oblasti sa nenachádza vodný zdroj, ktorý spĺňa požiadavky na množstvo a kvalitu vody potrebnú pre hromadné zásobovanie pitnou vodou.

Jednou z alternatív je združený projekt s napojením na Tulčicko – Terniansky skupinový vodovod (TT SKV), ktorého predrealizačná fáza prebieha v súčasnej dobe. V rámci tohto projektu bude zabezpečené zásobovanie obce Fulianka pitnou vodou. Pred ukončením je vetva potrubia „B" do vodojemu Chmeľovec a časť prívodu „C" do vodojemu Fulianka. Pre obec je uvažované s odberom Q_m=1,19 $l.s^{-1}$. TT SKV je napojený na vodovodné potrubie DN 1000 mm Východoslovenskej vodárenskej sústavy, úsek VDJ Medzianky – Košice.

Zároveň v súčasnej dobe sa dokončuje výstavba rozvodnej vodovodnej siete v obci a bol zrealizovaný úsek potrubia „1" DN v časti obce – od vodojemu po železničnú stanicu (vstup do obce).

Zdôvodnenie stavby:

V časti obce sa týmto zabezpečí dodávka pitnej vody, čo má vplyv na zvýšenie životnej úrovne obyvateľstva, rozvoj poskytovaných služieb a v neposlednom rade ochranu životného prostredia.

Postup výstavby oboch stavieb (prívod vody a rozvod vody) je značne závislý od pridelenia finančných prostriedkov na stavebné práce.

8.2. Rozvojový projekt – Rekonštrukcia Obecného úradu

Miesto stavby: Obec Fulianka
Kraj: Prešovský
Stupeň dokumentácie: Stavebné povolenie

Účelom opravy Obecného úradu (OcÚ) je vytvorenie viacúčelovej miestnosti, ktorá bude slúžiť pre rozvoj kultúrnej aktivity obce a vytvorenie sociálnych zariadení. Objekt, ktorého sa týka nadstavba podkrovia je v súčasnosti využívaný ako Obecný úrad, bez sociálnych zariadení, s veľkou sálou a malým príručným skladom. Vstup do priestorov OcÚ je situovaný na juhozápadnej strane objektu (Príloha č. 4).

Objekt je jednopodlažný s obytným podkrovím. Hlavný vstup bude z juhozápadnej strany objektu. Objekt bude zastrešený sedlovou strechou so sklonom 30 stupňov, pokrytou Alpskou škridlou tmavohnedej farby. Dažďové žľaby a dažďové odpady budú z pozinkovaného plechu tmavohnedej farby. Okná, vchodové dvere budú plastové, biele zasklené izolačným dvojsklom.

Výstavba sa bude realizovať v jednej etape. V súčasnosti je miesto navrhovanej prístavby voľné bez úpravy. Opravou OcÚ v obci sa čiastočne vyrieši problém sociálnych zariadení a zabezpečí sa rozvoj kultúry.

Dispozičné a prevádzkové riešenie:

Opravou objektu OcÚ sa dosiahne vytvorenie sociálnych zariadení, salónika, čajovej kuchyne a kancelárskych priestorov v obytnom podkroví.

Navrhované spomínané miestnosti v prednej časti objektu sú prístupné zo spoločného existujúceho vstupu z juhozápadnej strany objektu. Zo spoločného zádveria sa prechádza do čajovej kuchyne a sály s pódiom, odkiaľ je prístup do šatne, salónika a do sociálnych zariadení vybavených základnými zariaďovacími predmetmi: - umývadlami, splachovacími záchodmi, pisoármi. Z chodby je prístup aj do ekonomatu, ktorý je umiestnený medzi sociálnymi zariadeniami. V miestnosti bývalého skladu bude nutné umiestniť schodisko, ktoré bude oddelené od zádveria stenou a uzatvárateľné dverami.

V zadnej časti jestvujúceho predĺženého traktu objektu nad garážou navrhujem pódium, ktoré sa prepojí s jestvujúcou sálou.

Celkové dispozičné riešenie rešpektuje napojenie nosných konštrukcií a jednak celkovú vonkajšiu architektúru pri zachovaní pôvodných konštrukcií a zmene funkcií prízemia.

Oprava objektu OcÚ si vyžaduje výstavbu nových inžinierskych sietí.

8.3. Výstavba polyfunkčného ihriska a oddychovej zóny

V obci je infraštruktúra športových zariadení zúžená na jedno futbalové ihrisko, ktoré sa dlhodobo nevyužíva. Slúži len na prípravu a súťažné zápasy žiakov a rekreačného futbalu. V obci nie sú športové zariadenia interiérového typu – posilňovňa, fitnes, a pod. Preto je potrebné presadiť a zo strany obce napomôcť zriadeniu aspoň jedného takéhoto interiérového športového zariadenia, ktoré by zahŕňalo posilňovňu, fitnes centrum, sálu pre cvičenie pri hudbe, a pod.

Obec má v pláne využiť voľné plochy na zrealizovanie navrhnutých zámerov, a tým aj umožniť využívanie futbalového ihriska aj pre účely cestovného ruchu, napr. organizovaním verejných súťaží pre turistov a návštevníkov obce, minifutbalového turnaja a pod.

Navrhujem taktiež vybudovať polyfunkčné ihrisko, ktoré by sa využívalo pre menšie kolektívne športy ako sú volejbal, basketbal, hokej, tenis a pod. (Príloha č.5). Keďže v strede obce nie je žiadna zóna oddychu, ani park, je nevyhnutné ju zriadiť a tým prispieť aj k estetizácii obce. Táto zóna oddychu by mala nadväzovať na obchod a zastávku SAD v centre obce.

Záver

Po rozanalyzovaní súčasných problémov sme dospeli k návrhu, v ktorom je potrebné rozdeliť možnosti rozvoja obce do troch časových etáp:

1. Krátkodobé – do 5 rokov s využívaním vlastných zdrojov a aktivít obyvateľov a vstupov VÚC,
2. Strednodobé – 5 až 10 rokov s využitím štrukturálnych fondov EÚ, úverovej politiky VÚC a pod.
3. Dlhodobé – 10 a viac rokov zahrňujú zámery EÚ, vlády SR a taktiež napr. vstupy zahraničných podnikateľských subjektov.

Vychádzajúc z reálnych možností doporučujeme združiť rozvojové projekty, najmä strednodobé (napr. ako je to zrealizované v projekte prepojenia Tulčícko-Ternianskeho skupinového vodovodu), so susednými obcami, kde sú reálnejšie podmienky ich prijatia k úspešnej realizácii. V krátkodobých projektoch navrhujeme využívať zámery mimovládnych záujmových organizácií a spoločenstiev (napr. financovanie projektu Rekonštrukcia Obecného úradu), ako aj vlastných aktivít zameraných na oblasť turizmu, rozvoja ľudových remesiel a tradícií, ochrany životného prostredia a pod., s využitím vlastného potencionálneho ľudského zdroja a s cieľom vytvoriť pracovné podmienky pre obyvateľov žijúcich v obci. Dlhodobé projekty navrhujeme riešiť v spolupráci s ostatnými obcami v regióne, podľa urbanistickej štúdie spadového územia bývalého okresu Prešov, pretože vyžadujú veľkú finančnú a časovú náročnosť a podliehajú aj podpore zo strany vlády a EÚ.

V práci sme zároveň rozobrali aj legislatívnu oblasť, ktorá určuje podmienky čerpania finančnej pomoci z fondov EÚ.

V závere uvádzame projekty, ktoré má obec vypracované a snaží sa o ich realizáciu na základe prioritnej potreby. Tento návrh rozvoja obce bude slúžiť pre budúce rozvojové projekty ako východiskový materiál.

Bibliografia

1, HORVÁTH,Z. : *Príručka Európskej únie*, Bratislava : Slovak Edition, 2004

2, KEREKEŠ,J. : *Koncepcia rozvoja vidieka 2004 – 2006.* In : Obecné noviny : týždenník miest a obcí. Bratislava : INPROST, 2005, roč. XV, č.4, s.20-21

3, LIČKO,T. : *Kontrola v spoločnosti*, Bratislava : IRIS, 2003

4, PEHOVÁ,J., PILNÝ,J. : *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, Praha : ASPI Publishing, 2002

5, RINDOŠ,Š., MARINČÁK,Š. : *Fulianka od histórie k súčasnosti*, Košice : KARNAT, 2001

6, ŠIMNA,Ľ. : *Čerpanie z fondov Európskej únie.* In : Verejná správa : časopis vlády pre štátnu správu a samosprávu. Bratislava : Bratislavské tlačiarne 2004, roč. 59, č.1, s.19-21

7, TEJ,J. : *Ekonomika a manažment verejnej správy*, Prešov : Prešovská univerzita – FHPV, 2002

8, *Aktivácia nezamestnaných*, Bratislava : Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, 2004

9, *Kronika obce Fulianka*

10, *Mikroregión STRÁŽE*, Prešov : Excel Enterprise, 2002

11, *Štatistické údaje obce Fulianka*

12, Uznesenie č.185 vlády SR z r. 2002 – *Národný program rozvoja cestovného ruchu*

13, *Zákon č. 503/2001 Z.z*

14, *Zákon č.9/192 Zb.*

15, http://www.arvi.uvtip.sk

16, http://www.infoslovak.sk

17, http://www.nadsme.sk

18, http://www.sario.sk

19, http://www.slovakiatourism.sk

20, http://www.sopk.sk

21, http://www.szrb.sk

22, http://www.vlada.gov.sk/phare

Príloha č. 1

Fyzicko – geografická mapa obce Fulianka

Príloha č. 2

Mapa stredu obce Fulianka

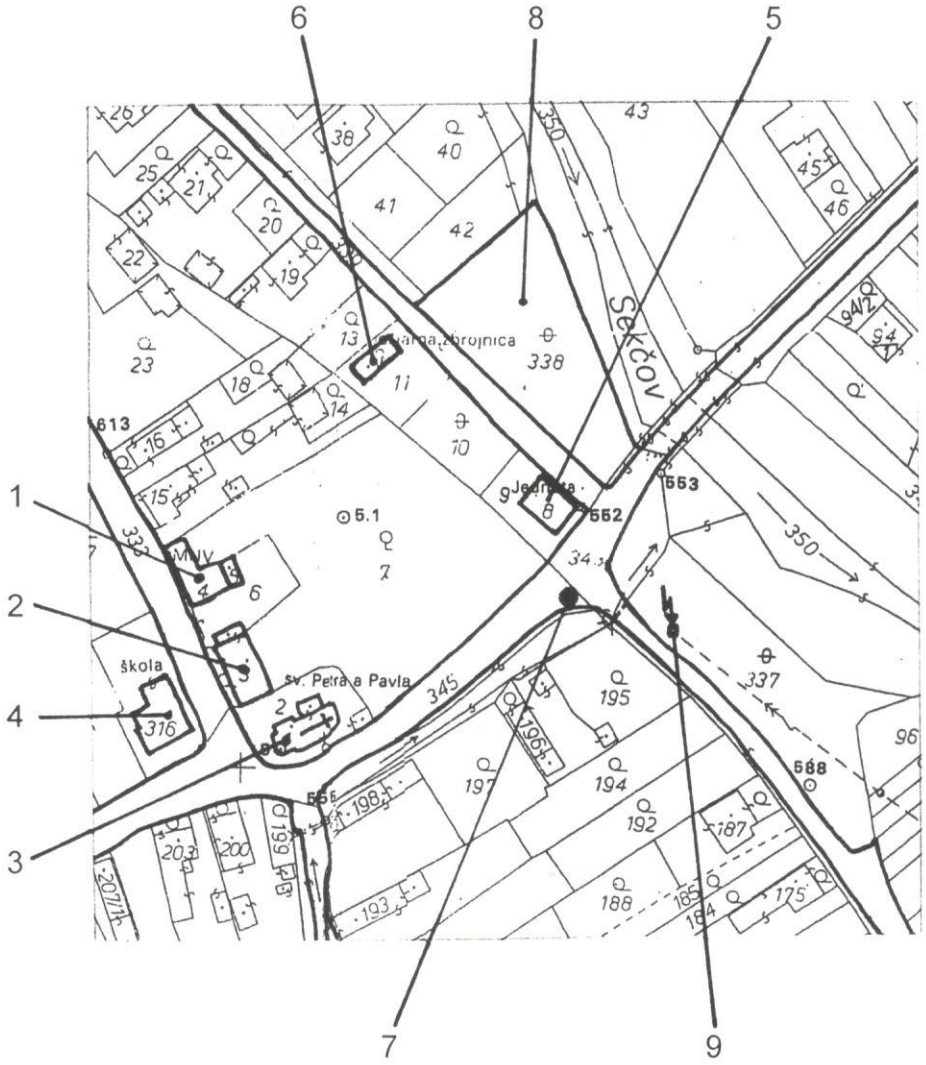

Legenda:

1 – Obecný úrad
2 – Farský úrad
3 – Kostol sv. Kozmu a Damiána
4 – Budova Základnej a Materskej školy
5 – Obchod
6 – Hasičská zbrojnica
7 – Zastávka SAD
8 – Pozemok pre športový areál
9 – Elektrický transformátor

Príloha č. 3

Mapa katastrálneho územia obce Fulianka

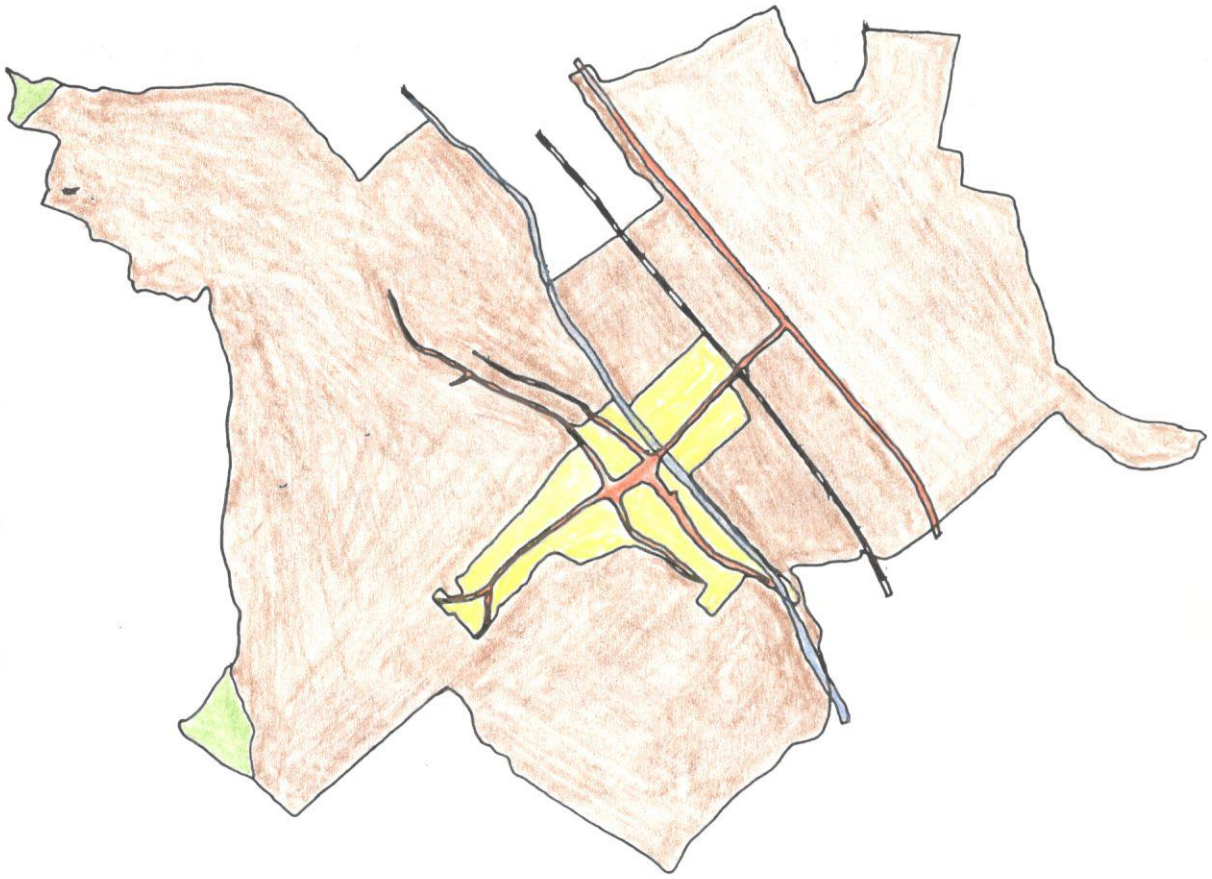

Legenda:

- Cesta
- Železnica
- Riečka Sekčov
- Intravilán obce
- Poľnohospodárska pôda
- Lesná pôda

Rekonštrukcia obecného úradu

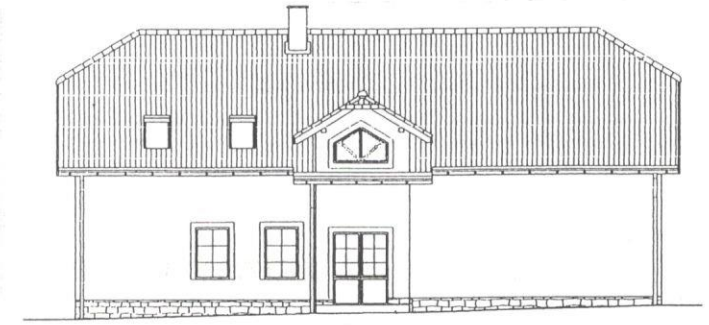

Juhozápadný pohľad

Juhovýchodný pohľad

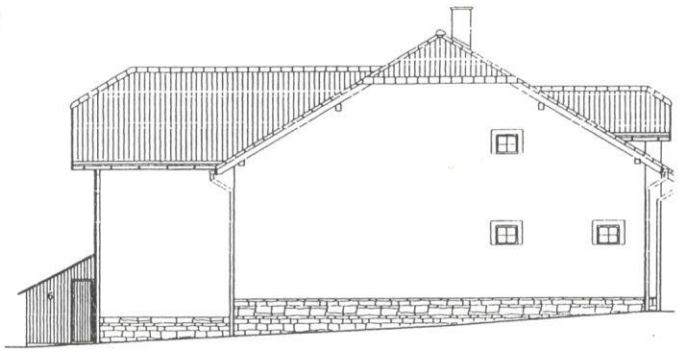

Severozápadný pohľad

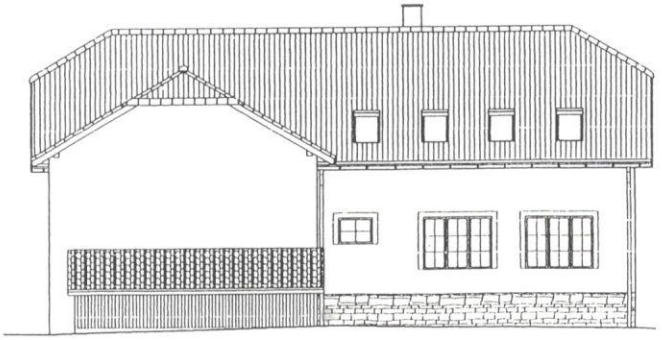

Severovýchodný pohľad

Plán polyfunkčného ihriska

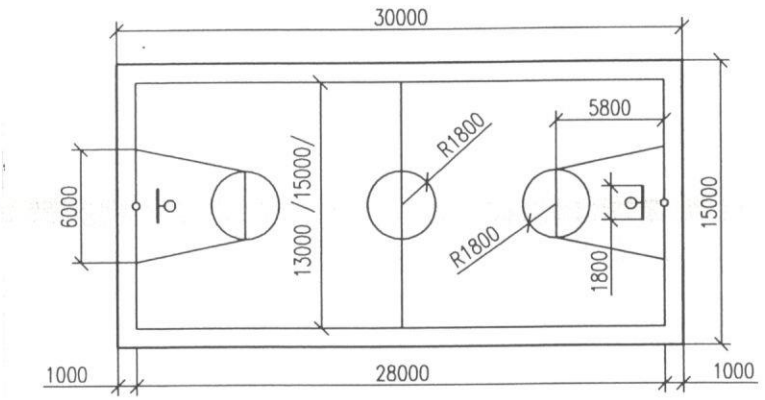

Basketbalové ihrisko

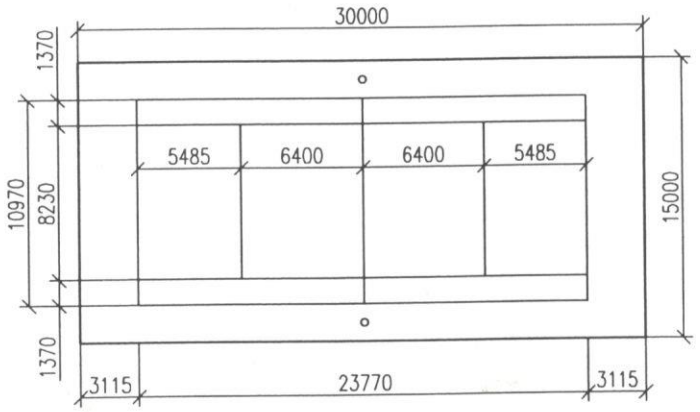

Tenisové ihrisko

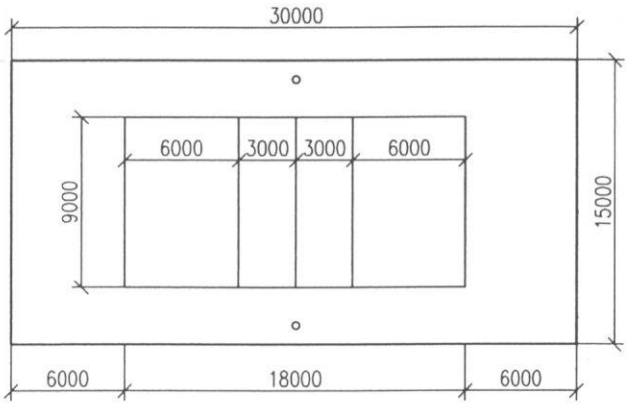

Volejbalové ihrisko

OBEC – obecný úrad Fulianka, Fulianka 3, 082 12 Kapušany
Tel., fax: 051-7941211, mobil: 0948125664, e-mail: starosta@fulianka.sk, obec@fulianka.sk, www.fulianka.sk, IČO- 327034

Uznesenie č. 42
z XXXXII. zasadnutia obecného zastupiteľstva vo Fulianke konaného dňa 10.11.2014

Obecné zastupiteľstvo

A) **schvaľuje**
- návrhovú komisiu v zložení: Peter Vaško, Ľubomír Ličák
  overovateľov zápisnice v zložení: Ing. Mária Smetanová, Miroslav Lazorik
  zapisovateľku: Mgr. Annu Kačmárovú
- program XXXXII. zasadnutia obecného zastupiteľstva s doplnením ďalšieho bodu – plnenie a úprava rozpočtu k 31.10.2014
- úpravu rozpočtu v príjmovej a výdavkovej časti rozpočtu na základe rozpočtových opatrení
- zostavenie a predkladanie návrhu rozpočtu obce na rok 2015 bez programovej štruktúry
- rozpočet obce na rok 2015
- aktualizáciu Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Fulianka do 31.12.2022

B) **berie na vedomie**
- plnenie rozpočtu k 31.10.2014
- návrh rozpočtu obce na roky 2016, 2017
- neuzatvorenie nájomnej zmluvy na druhé podlažie rodinného domu č. 86 v k. ú. Fulianka

C) **žiada**
- starostu obce zverejniť „Oznámenie o zámere obce Fulianka prenajať majetok druhé podlažie rodinného domu č. 86" a následne uzatvoriť nájomnú zmluvu s vybratým záujemcom

Vo Fulianke dňa: 17.11.2014

Miroslav Leško
starosta obce